

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukainen hammashuollon korvausten laajentaminen vaiheittain koko väestöä koskeväksi aloitettaisiin huhtikuun alusta 2001 lukien. Hammashuoltoa korvattaisiin samoin periaattein kuin tähän asti on korvattu vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille. Hammaslääkärin suorittaman suun ja hampaiston tutkimuksen kustannuksia korvattaisiin kuitenkin enintään kerran kalenterivuodessa.

Vuoden 2001 alusta sairausvakuutuksen korvausjärjestelmän piirissä olisi kuten nykyisin vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneet vakuutetut ja huhtikuun alusta 2001 lukien oikeus hammashuollon korvauksiin laajenisi koskemaan vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneitä vakuutettuja.

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuksen korvausjärjestelmän tarkistamista. Ehdotuksen mukaan vuoden 2001 alusta alkaen korvausjärjestelmän piiriin kuuluvista hammaslääkärin suorittamista hammashuollon toimenpiteistä korvattaisiin vakuutetulle 60 prosenttia kustannuksista, kuitenkin enintään

kansaneläkelaitoksen vahvistaman takson mukaisesta määrästä. Lisäksi hammaslääkärin määräämät röntgen- ja laboratoriotutkimukset, hammashoitoon liittyvät tarpeelliset lääkkeet ja matkakustannukset korvattaisiin vakuutetuille sairausvakuutuksen yleisten periaatteiden mukaan.

Siirtymävaiheen aikanakin koko väestöllä olisi oikeus aikaisempaan tapaan saada sairausvakuutuskorvaus hammashuollon kustannuksista, kun kysymys on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämättömästä tai säde- tai sytostaattihoidon takia tarpeellisesta hammashoidosta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuksesta korvattavien matkakustannusten sekä lääkärin samalla kertaa määräämän tutkimuksen ja hoidon kustannusten omavastuuosuuksia tarkistettavaksi lähinnä hintatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Sairausvakuutuslakiin (364/1963) sisältyviä hammashuollon korvaussäännöksiä uudistettiin vuonna 1991. Lain muutoksen tarkoituksena oli ulottaa järjestelmällisen hammashuollon korvaaminen koskemaan koko väestöä 1 päivästä heinäkuuta 1992 lukien. Hammashuollon korvaaminen olisi koskenut myös hammaslääkärin määräämiä laboratorio- ja röntgentutkimuksia, lääkkeitä sekä hammashoitoon liittyviä matkakustannuksia sekä osin protetiikan kustannuksia. Oikomishoito olisi jäänyt korvausten ulkopuolelle. Hammashuollon korvausten laajentamista koskemaan koko väestöä on sittemmin lykätty väliaikaisilla laeilla, viimeksi marraskuussa 1999 annetulla lailla, joka on tullut voimaan vuoden 2000 alusta ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2000 saakka.

Eduskunta on vastauksessaan sairausvakuutuksen hammashuollon korvauksia koskevaan hallituksen esitykseen laiksi sairausvakuutuslain 5 ja 5 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 82/1999 vp - EV 43/1999 vp) edellyttänyt, että järjestelmällisen hammashuollon uudistukseen varataan riittävät voimavarat ja uudistuksen kustannusneutraaliutta tarkastellaan laajempina kuin vain kuntien järjestämän hammashuollon tai sairausvakuutusjärjestelmän sisäisten painotusten muutoksena. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mainitun hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 12/1999 vp) pitänyt tärkeänä, että järjestelmällisen hammashuollon sisältö määritellään riittävän tarkasti ja kansanterveydellisin perustein sellaiseksi, että se tukee pitkällä aikavälillä väestön hyvinvointia ja terveyttä. Nykyisen käytännön mukaan järjestelmällisellä ham-

mashuollolla tarkoitetaan yksilöllisin aikavälein suoritettavaa suun ja hampaiston tutkimusta, terveystasvatusta ja tarpeen mukaan annettavaa ehkäisevää hoitoa sekä tutkimuksen perusteella tarpeelliseksi havaittujen hammas- ja suusairauksien hoitoa.

Hammashuollon tavoitteeksi Paavo Lippesen II hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että koko väestön mahdollisuus saada yhteisistä varoista tuettua hammashuoltoa toteutetaan kustannusneutraalisti vaiheittain.

1.2. Sairausvakuutuskorvaus hammashuollossa

Vuoden 2000 loppuun voimassa olevan sairausvakuutuslain väliaikaisen muutoksen mukaan oikeus korvauksiin hammashuollon kustannuksista on pääsääntöisesti vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneillä, mikä vuonna 2000 tarkoittaa 44-vuotiaita ja sitä nuorempia. Korvausta suoritetaan suun ja hampaiden tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon kustannuksista 75 prosenttia enintään kansaneläkelaitoksen vahvistaman taksan mukaisesta määrästä sekä muusta hammaslääkärin suorittamasta hammashoidosta 60 prosenttia enintään mainitun taksan mukaisesta määrästä. Vakuutetuille korvataan myös hammaslääkärin määräämät laboratorio- ja röntgentutkimukset sekä tarpeelliset lääkkeet vastavasti kuin lääkärikin määräämänä. Lisäksi hammashuoltoon liittyvät tarpeelliset matkakustannukset on korvattu sairausvakuutuksen yleisten periaatteiden mukaisesti.

Muulle aikuisväestölle eli ennen vuotta 1956 syntyneille on korvattu joka kolmas kalenterivuosi suun ja hampaiden tutkimuksen ja ennalta ehkäisevän hoidon kustannuksista 75 prosenttia enintään vahvistetun taksan mukaisesta määrästä. Lisäksi heillä on sairausvakuutuslain 5 §:n 2 momentin perusteella

oikeus hammashuollon korvauksiin, jos hammassairauden hoitaminen on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätöntä taikka säde- tai sytostaattihoidon vuoksi tarpeellista. Hammashuollon korvausten ulkopuolelle ovat pääsääntöisesti jääneet oikomishoito sekä proteettiset toimenpiteet ja hammastekniset kustannukset. Oikomishoitoa on korvattu vakuutetuille vain sairausvakuutuslain 5 §:n 2 momentin perusteella. Lain 5 §:n 2 momentin mukaisesta hammashuollosta korvaus on 60 prosenttia enintään vahvistetun taksan mukaisesta määrästä.

Vuonna 1999 sairausvakuutuskorvauksia maksettiin 467 200 vakuutetulle, joista vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneitä oli 312 500 henkilöä. Mainitulla ikäryhmällä korvaus oli keskimäärin 546 markkaa korvauksensaajaa kohden. Tutkimuksen ja ennalta ehkäisevän hoidon kustannuksista ennen vuotta 1956 syntyneistä vakuutetuista sai sairausvakuutuskorvausta 113 300. Korvaus oli 114 markkaa korvauksensaajan kohden. Sairausvakuutuslain 5 §:n 2 momentin perusteella korvattiin hammashoitoa muun kuin hammassairauden perusteella 13 300 vakuutetulle ja korvaus oli keskimäärin 510 markkaa korvauksensaajaa kohden.

Sairausvakuutuksen hammashuoltokorvauksia saaneiden vakuutettujen määrä on kasvanut tasaisesti, koska vuosittain korvausjärjestelmän piiriin on tullut yksi uusi ikäluokka. Vuoden 1998 korvauksensaajien määrän poikkeuksellisen suuri kasvu johtui lokakuun 1997 alussa voimaan tulleesta sairausvakuutuslain muutoksesta, jonka mukaan vuonna 1955 ja sitä ennen syntyneillä vakuutetuilla oli oikeus saada korvausta joka kolmas kalenterivuosi hammaslääkärin suorittamasta tutkimuksesta ja ennalta ehkäisevästä hoidosta. Näistä toimenpiteistä on korvauksia maksettu vuonna 1997 74 600 vakuutetulle, vuonna 1998 332 300 vakuutetulle ja vuonna 1999 113 300 vakuutetulle.

Rintamaveteraanien hammashuollosta säädetään rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta annetussa laissa (678/1992). Tämän lain perusteella korvaukseen oikeutettujen piiriä on laajennettu koskemaan myös miinanraivaajia 1 päivästä maaliskuuta 2000 alkaen. Rintama-

veteraanien hammashuollon piiriin kuuluu nykyisin lähes 150 000 veteraania. Rintamaveteraanien hammashuollon korvaaminen painottuu proteesitöiden korvaamiseen. Vuonna 1999 korvauksensaajia oli 29 300 ja keskimääräinen korvaus oli 1 530 markkaa korvauksensaajaa kohden.

Edellä kuvattu sairausvakuutuksen korvausjärjestelmä on ollut toimiva. Järjestelmä on osaltaan tukenut mainitun ikäryhmän suun ja hampaiden terveyden ylläpitämistä sekä osaltaan vähentänyt esteitä hoitoon hakeutumisessa.

1.3. Kunnallinen hammashoito

Kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kunnan tulee kansanterveystyöhön kuuluvana tehtävänä ylläpitää hammashuoltoa siinä laajuudessa kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kansanterveysasetuksen (802/1992) 1 §:n mukaan kunnan tulee järjestää hampaiden tutkimus ja hoito ensi sijassa vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille sekä pään ja kaulan alueelle sädehoitoa saaneille henkilöille. Nämä säännökset ohjaavat kuntien päätöksiä terveyskeskusten antaman hammashoidon kohdentamisessa kunnan asukkaille.

Vuonna 1997 käytännössä yli puolet kuntien tai kuntayhtymien ylläpitämistä terveyskeskuksista järjesti kaikille asukkaillensa mahdollisuuden käyttää hammashoitopalveluja ilman, että palvelujen saantia olisi rajattu tiettyyn käyttäjäryhmään. Näiden terveyskeskusten alueella asui noin 1,6 miljoonaa henkilöä. Kansanterveysasetukseen sisältyvän rajauksen mukaisessa laajuudessa hammashoitopalveluita järjesti joka neljäs terveyskeskus. Näiden alueella asui kaikkiaan noin 1,7 miljoonaa henkilöä. Loput, noin viidennes terveyskeskuksista rajasi hammashoitopalvelut vieläkin suppeammiksi. Näissä kunnissa asui noin 1,7 miljoonaa henkilöä.

Vuonna 1999 kunnallisia hammashuolto- palveluja käytti lähes 1,8 miljoonaa potilasta, joista yli puolet oli alle 19-vuotiaita. Kaikkiaan terveyskeskuksissa on vuonna 1999 ollut yli 5 miljoonaa potilaskäyntiä. Käyntimääriin sisältyy käynnit hammaslääkärin, hammashuoltajan ja hammashoitajan vastaanotolla.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Tavoitteet

Hammashuollon keskeisenä tavoitteena on, että koko väestö saisi terveystarpeen mukaiset suun terveydenhuollon palvelut. Tarkoituksena on myös saattaa kansalaiset suun terveydenhuollon suhteen samanarvoiseen asemaan muiden terveydenhuollonpalvelujen kanssa. Säännönmukaisella hammashuollolla ja siihen liittyvällä omatoimisen hampaiden hoidon tuella voidaan toisaalta estää suun ja hampaiston sairauksien kehittymistä ja toisaalta sairaudet pystytään hoitamaan niiden alkuvaiheessa. Asianmukaisesti toteutettuna näillä keinoilla voidaan vähentää suu- ja hammassairauksien koko elimistöön kohdistuvia haittavaikutuksia.

Suu- ja hammasinfektioiden ehkäisyllä ja varhaisella hoidolla katsotaan olevan merkitystä muun muassa eräiden sydän- ja syöpäsairauksien, keuhkokuumeiden komplikaatioiden, sokeritaudin tasapainon ja autoimmuunitautien kuten nivelreuman ja reumaattisten silmätulehdusten kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 1997 julkaisemassa toimenpideohjelmissä suomalaisten sydän- ja verisuoniterveyden edistämisestä todetaan, että viime aikoina on saatu uutta tutkimustietoa infektioiden, muun muassa hammastulehdusten ja keuhkokuumeiden yhteydestä sydän- ja verisuonisairauksien syntyyn. Suun alueen tulehduksia, erityisesti kroonista hampaiden kiinnityskudossairautta (parodontitis), voidaan nykytiedolla pitää yhtenä sydän- ja verisuonisairauksien vaaratekijänä.

Kuntien järjestämästä hammashuollosta ja sairausvakuutuksen korvausjärjestelmästä saatujen kokemusten perusteella on nähtävissä, että suu- ja hammassairauksien ehkäisyllä ja hoidolla on voitu olennaisesti parantaa nuorten ikäluokkien suun ja hampaiden terveydentilaa. Hammashuollossa tulee korostaa tarpeellista suu- ja hammassairauksien tutkimusta ja hoitoa. Uudistuksessa on otettava huomioon myös vanhusväestön ja erityisesti laitoksissa olevan väestön hammashoitajärjestelyt. Hammashoidon tarve tulee lisääntymään lähivuosina, koska vanhenevassa väestössä on vastaisuudessa yhä vähemmän

hampaattomia.

Vaiheittain toteutettavan hammashuoltouudistuksen tavoitteena on, että koko väestöllä olisi mahdollisuus saada lokakuun 2002 alusta lukien hammashoitopalveluita joko sairausvakuutusjärjestelmän tai kunnallisen palvelujärjestelmän avulla. Julkisista varoista hammashuoltoon kohdennettu taloudellinen tuki vähentäisi osaltaan hammashoitoon haakeutumisen esteitä.

Kunnan tulee kansanterveyslain 14 §:n mukaisesti ylläpitää kunnan asukkaiden hammashuoltoa. Kunnallisia hammashuoltopalveluita täydentävät yksityishammaslääkäreiden antamat palvelut, joiden kustannuksista maksetaan korvaus sairausvakuutuslain mukaisesti. Toteutettavalla hammashuollon uudistuksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä tehtäväjakoja kunnallisen ja sairausvakuutuslain mukaan korvattavan järjestelmän välillä.

2.2. Sairausvakuutuskorvaukseen oikeutettujen piirin laajentaminen

Koko väestön saattaminen hammashuollon sairausvakuutuskorvausten piiriin on aloitettu vaiheittain lokakuun 1997 alusta voimaan tulleella väliaikaisella lain muutoksella, joka on antanut ennen vuotta 1956 syntyneille vakuutetuille mahdollisuuden käydä sairausvakuutuksen tuella kerran kolmessa vuodessa hammaslääkärin tutkimuksessa ja ennalta ehkäisevässä hoidossa. Ehdotettu uudistus, joka on pyritty mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan sairausvakuutusjärjestelmän ja muun terveydenhuoltojärjestelmän menokehitykset huomioon ottaen, jatkaisi terveystaloudellisesti järkevällä tavalla vaiheittain koko väestön hammashuollon korvaamisen toteuttamista.

Sairausvakuutuksen hammashuoltoa säätelevä väliaikainen lainsäädäntö on voimassa vuoden 2000 loppuun saakka. Esityksen mukaan hammashuoltoa koskevan sairausvakuutuslain muutokset koskisivat vuoden 2001 alusta lukien vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneitä ja huhtikuun 2001 alusta lukien vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneitä. Sairausvakuutuslain muutosten mukaan vakuutetuille korvattaisiin hammaslääkärin suorittaman tutkimuksen kustannuksia kerran kalenterivuodessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin

asetuksella tarkemmin säädettäisiin. Tarkoituksena on, että korvaus suoritettaisiin enintään 20 minuuttia kestävältä toimenpiteeltä. Muuta hammashoitoa korvattaisiin edellä 1.2 kohdassa kuvatuin tavoin kuten ennenkin 1956 ja sen jälkeen syntyneille. Protetiikka ja hammastekniset kustannukset jäisivät korvausjärjestelmän ulkopuolelle. Oikomishoito korvattaisiin silloin, kun se on välttämätöntä muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi. Korvausprosentti olisi aina 60.

Esityksen mukaan siirtymävaiheen aikana ikärajojen perusteella aikuisten hammashuollon korvausjärjestelmän ulkopuolella olevilla vakuutetuilla olisi kuitenkin aina oikeus 1 päivän tammikuuta 2001 jälkeenkin saada korvausta silloin, kun hammashoito on välttämätöntä muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi tai sädehoidon taikka sytostaattihoidon takia tarpeellista.

Sairausvakuutuksen hammashuollon kokonaisuudistus on tarkoitus toteuttaa lokakuun alusta 2002 lukien siten, että koko väestöllä olisi iästä riippumatta oikeus hammashuollon sairausvakuutuskorvauksiin edellä kuvatussa laajuudessa. Kokonaisuudistuksen loppuun saattaminen edellyttää vielä sen selvittämistä, kuinka uudistus tullaan rahoittamaan. Hammashuoltouudistuksen vaiheittaisen toteuttamisen aikatauluun hallitus on sitoutunut myös käsitellessään valtion vuoden 2001 talousarvioesitystä.

Ehdotuksen mukaan korvausjärjestelmää selkeytettäisiin siten, että korvausprosentti olisi sama kaikista hammaslääkärin suorittamista tutkimuksen ja hoidon toimenpiteistä. Hammaslääkärin perimästä suun ja hampaiden tutkimuksen tai hoidon palkkiosta korvattaisiin 60 prosenttia kustannuksista, kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaisesti määrästä. Tämä merkitsisi sitä, että korvausprosentti olisi sama niin lääkärin kuin hammaslääkärin perimästä palkkiosta.

Hammaslääkärin määräämät lääkkeet korvattaisiin samojen periaatteiden mukaisesti kuin lääkärin määräämät lääkkeet. Laboratorio- ja röntgentutkimuksista ja sairausvakuutuksesta korvattavaan hammashuoltoon liittyvistä matkakustannuksista suoritettavat korvaukset määräytyisivät sairausvakuutuksen yleisten periaatteiden mukaisesti. Korvausoikeus laajenisi hammashuoltoon liittyvien

mainittujen kustannusten osalta vaiheittain koko aikuisväestöä koskevaksi edellä kuvatuin mukaisesti.

Hammashoidon kokonaisuudistuksella sekä kuntien palvelujärjestelmässä että sairausvakuutusjärjestelmässä pyritään kannustamaan koko väestöä ylläpitämään suun terveyttä. Vaikutus kohdistuisi myös niihin, jotka ovat menettäneet omat luonnolliset hampaansa.

Rintamaveteraanien hammashuollosta säädetään erillisellä lailla eikä ehdotetuilla muutoksilla ole vaikutusta kyseiseen lainsäädäntöön.

2.3. Matkakustannusten sekä tutkimuksen ja hoidon kustannusten omavastuuosuuksien tarkistaminen

Yhtenä keskeisenä epäkohtana Suomen terveydenhuoltojärjestelmässä on ollut se, ettei suun ja hampaiden terveydenhuolto ole voitu rinnastaa muuhun terveydenhuoltoon. Hallitus on ohjelmassaan lupautunut korjaamaan tämän epäkohdan vaiheittain. Terveydenhuollon kokonaisuudistuksen huomioon ottaen ei kuitenkaan ole ollut mahdollista toteuttaa aikuisväestön hammashuoltoa täysimääräisenä. Sen vuoksi nyt ehdotettu terveydenhuollon laajentaminen on jouduttu osittain rahoittamaan hillitsemällä sairausvakuutuksen korvausmenojen kasvua.

Sairausvakuutuksesta korvataan matkakustannukset vakuutetulle siltä osin, minkä ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät laissa säädetyn kiinteämääräisen omavastuuosuuden, jonka määrä vuonna 2000 on 45 markkaa. Kun vakuutetun maksettavaksi kertyneet matkakustannukset kalenterivuoden aikana ylittävät vuotuisen omavastuuosuuden, korvataan tämän täyttymisen jälkeen saman kalenterivuoden aikana tehdyt tarpeelliset sairautteen liittyvät matkat kokonaisuudessaan. Vuotuisen omavastuuosuuden määrä vuonna 2000 on 900 markkaa. Matkakustannusten keskimääräinen korvausprosentti on 86 ja sen korvaustaso on muihin sairausvakuutusetuksiin nähden lähes kaksinkertainen. Matkakustannusten nykyisin voimassa olevat omavastuuosuudet ovat pysyneet muuttumattomina vuodesta 1993 lukien. Matkakustannuksissa ei ole otettu huomioon elinkustannuksissa ja hinnoissa tapahtuneita muutoksia.

Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että hintojen nousua vastaavasti tarkistettaisiin matkakustannusten omavastuuosuuksia. Tarkistus toteutettaisiin siten, että omavastuuosuus nousisi 10 markalla 55 markkaan ja vuotuinen omavastuuosuus 200 markalla eli 1 100 markkaan.

Sairausvakuutuksesta korvataan potilaalle lääkärin samalla kertaa määräämän tutkimuksen ja hoidon kustannuksista 75 prosenttia 70 markkaa ylittävältä osalta. Korvaus lasketaan perityistä kustannuksista, kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaisesta määrästä. Voimassa oleva kiinteä markkamääräinen omavastuuosuus on ollut samansuuruisen vuodesta 1992 lukien. Tutkimuksen ja hoidon omavastuuosuudessa ei myöskään ole otettu huomioon elinkustannusten ja hintojen nousun edellyttämiä muutoksia. Esityksessä ehdotetaan markkamääräisen omavastuuosuuden tarkistamista 70 markasta 80 markkaan.

Ehdotetuilla muutoksilla ei muutettaisi matkakustannusten tai tutkimuksen ja hoidon kustannusten voimassa olevia korvausperiaatteita.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Nykylainsäädännön mukaisessa laajuudessa sairausvakuutuksesta suoritettavien hammashuollon korvausten kokonaiskustannukset ovat vuonna 2000 arviolta noin 254 miljoonaa markkaa. Sanotussa laajuudessa niiden on arvioitu kasvavan noin 279 miljoonaa markkaa vuonna 2001 ja noin 285 miljoonaa markkaa vuonna 2002. Sairausvakuutuskorvaukseen oikeutettujen piirin laajentamisesta aiheutuvia lisäkustannuksia verrataan jatkossa kustannuksiin, jotka syntyisivät, jos hammashuoltoa korvattaisiin edelleen nyky-lainsäädännön mukaisessa laajuudessa.

Sairausvakuutuskorvaukseen oikeutettujen piirin laajentaminen ehdotuksen mukaisesti huhtikuun 2001 alusta lukien siten, että hammashuollon korvauksiin olisi oikeus vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneillä, lisäksi kansaneläkelaitoksen arvion mukaan sairausvakuutuksen menoja noin 38 miljoonalla markalla. Tällöin sairausvakuutuksen ham-

mashuollon korvausten kokonaiskustannukset olisivat arviolta noin 317 miljoonaa markkaa vuonna 2001. Kokonaiskustannuksia arvioitaessa on otettu huomioon, että ennalta ehkäisevän hoidon ja tutkimuksen korvaustason laskeminen 75 prosentista 60 prosenttiin sekä korvausoikeuden rajaaminen kerran kalenterivuoteen vähentäisi sairausvakuutuksen korvausmenoja arviolta noin 22 miljoonalla markalla. Vuoden 2001 alusta lukien siirtymävaiheen aikana ennen vuotta 1946 syntyneille ei korvattaisi tutkimuksen ja ehkäisevän hoidon kustannuksia joka kolmas kalenterivuosi, mikä pienentäisi sairausvakuutuksen korvausmenojen kasvua arviolta noin 25 miljoonalla markalla. Vuositasolla arvioituna ehdotetun uudistuksen toteuttaminen merkitsisi sairausvakuutuksen bruttomenojen kasvua 120 miljoonalla markalla.

Koko väestön hammashuollosta aiheutuviin kustannusten yhteydessä on tarkoituksenmukaista tarkastella laajemmin terveydenhuollon kustannuksia. Esimerkiksi hampaiden tulehdusten ja sydän- ja verisuonisairauksien samanaikainen esiintyvyys on todettu useissa tutkimuksissa ja tiedetään, että eri infektiot voivat lisätä sydän- ja verisuonisairauksien riskiä. Hammastulehdusten ehkäisyllä ja varhaisella hoidolla voidaan vähentää tätä riskiä. Kansantalouden kannalta tällaisen toiminnan voidaan olettaa myös pidemmällä aikavälillä vähentävän sairastavuudesta aiheutuvien kustannusten kasvua.

Terveydenhuoltoon vuosittain käytettävistä noin 50 miljardista markasta merkittävä osa kohdistuu sydän- ja verisuonisairauksien hoitoon. Esimerkiksi yleissairaaloitten hoitajaksoista 14 prosenttia aiheutui näiden sairauksien hoidosta 1990-luvun jälkipuoliskolla. Tämä merkitsisi, että vuonna 1998 yleissairaaloitten 17 miljardin markan kustannuksista arviolta keskimäärin noin 2,4 miljardia markkaa käytettiin sydän- ja verisuonisairauksien hoitoon. Sairauspäivärahoista sydän- ja verisuonisairauksien osuus on noin 8 prosenttia ja sepelvaltimotaudin perusteella 170 000 vakuutettua on oikeutettu erityiskorvattaviin lääkkeisiin. Vuonna 1999 sydän- ja verisuonisairauksien hoitoon apteekkeista ostettujen lääkkeiden kustannukset olivat yhteensä 1,5 miljardia markkaa. Verenkiertoelimestön sairauksien esiintyvyyden ja hoi-

don tarpeen pienikin muutos olisi taloudellisesti merkittävä.

Hammashuollon vaiheittaisesta laajentamisesta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa on lähdetty siitä, että kansanterveystieteen mukaisen hammashuoltopalvelujen tarjontaa laajennetaan samansuuntaisesti kuin sairausvakuutuksen hammashuollon korvausjärjestelmää. Tämä laajennus edellyttää taloudellista lisäpanostusta myös kunnalliseen hammashuoltoon.

Sairausvakuutuksen hammashuollon laajentamisesta aiheutuva kustannuskehitys perustuu arvioon, jonka mukaan vuonna 2001 sairausvakuutuksesta korvattaisiin hammashuollon kustannuksia noin 550 000 vakuutetulle. Laajennuksesta aiheutuvia kustannuksia laskettaessa on arvioitu, että korvaukseen oikeuttavia hammashoitopalveluja käyttäisi 19—45 -vuotiaista keskimäärin 20 prosenttia ja 46—55 -vuotiaista 30 prosenttia. Tämä tarkoittaisi sitä, että suurin osa sairausvakuutuskorvaukseen oikeutetuista hankkisi tarvitsemansa hammashoitopalvelut terveyskeskuksista.

Matkakustannusten omavastuuosuuksien tarkistamisen on arvioitu vähentävän sairausvakuutuksen kustannuksia 24 miljoonalla markalla vuonna 2001. *Tutkimuksen ja hoidon omavastuuosuuden tarkistaminen* merkitsisi korvausmenojen pienenemistä vuonna 2001 arviolta noin kahdeksalla miljoonalla markalla. Laskelmat perustuvat siihen, että kuvatut tarkistukset tulevat voimaan vuoden 2001 alusta lukien.

Lisäksi voidaan arvioida, että hammashuollon kehittäminen ehdotetun mukaisesti hillitsisi pidemmällä aikavälillä suu- ja hammas-sairauksista aiheutuvia muun terveydenhuollon kustannuksia.

Sairausvakuutusrahaston rahoitustilanne huomioon ottaen kustannusten lisäys sairausvakuutuksen hammashuollosta jäisi kokonaisuudessaan valtion rahoitettavaksi. Vuonna 2001 uudistuksen toteuttaminen ehdotuksen mukaisesti lisäisi valtion menoja arviolta noin 6 miljoonalla markalla.

3.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Hammashuollon sairausvakuutuskorvaukseen oikeutettujen piirin laajentamisella yhdessä kunnallisen palvelujärjestelmän kehittämisen kanssa on tarkoitus saada koko väestö julkisin varoin tuetun hammashuollon piiriin lokakuussa 2002. Näin toteutettuna hammashuollon sairausvakuutuksen korvausjärjestelmä kohtelisi vakuutettuja yhdenvertaisesti, sillä oikeus hammashuollon korvauksiin koskisi kaikkia vakuutettuja iästä, asuinpaikasta tai taloudellisesta asemasta riippumatta.

Hammashuoltoon oikeutettujen piirin vaiheittainen laajentaminen kummassakin järjestelmässä samanaikaisesti olisi edelleen tarpeellista. Vain toisen järjestelmän yksipuolinen kehittäminen voisi muussa vaikeuttaa potilaiden mahdollisuutta jatkaa entisiä hoitosuhteitaan. Ehdotuksella parannettaisiin myös niiden korvausjärjestelmän piiriin kuuluvien vakuutettujen, jotka käyvät työssä kaukana kotikunnastaan, mahdollisuutta käyttää tarvitsemiänsä sairausvakuutuksella tuettuja hammashuoltopalveluja työpaikkakunnallaan.

Vuonna 2000 sairausvakuutuksen hammashuollon korvauksiin oikeutettuja vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneitä on 58 prosenttia väestöstä. Koska alle 19-vuotiaiden hammashuolto järjestetään pääsääntöisesti kunnallisessa palvelujärjestelmässä, hammashuollon korvaukset kohdentuisivat mainitussa ikäryhmässä lähinnä 19—44 -vuotiaisiin, joita on arviolta 1,8 miljoonaa eli 35 prosenttia väestöstä. Laajennuksen ensivaiheessa korvaukseen oikeutettuja olisivat vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneet eli 55-vuotiaat ja sitä nuoremmat vakuutetut. Korvaukseen oikeutettuja olisi kaikkiaan 2,7 miljoonaa vakuutettua.

Ehdotuksen mukaan vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneiden vakuutettujen hammashoidon korvaukset pienenisivät hieman nykyisestä, koska hammaslääkärin suorittama tutkimus korvattaisiin vain kerran vuodessa ja tutkimuksen sekä ennalta ehkäisevän hoidon korvaus muuttuisi 75 prosentista 60 prosenttiin.

Hammashoidon korvaaminen ehdotuksen

mukaisesti vuonna 2001 merkitsisi sitä, että vuosina 1946 - 1955 syntyneiden vakuutettujen asema paranisi merkittävästi. Tämä ikäryhmä saisi korvausta myös hammassairauksien hoidosta, joista yleisimpiä sairauksia ovat hampaiden reikiintyminen ja ientulehdukset.

Hammashuoltouudistuksen siirtävävaiheen ajan tammikuusta 2001 syyskuun loppuun 2002 korvausjärjestelmän ulkopuolelle jäävillä ikäryhmillä olisi kuitenkin oikeus kuten nykyisin sairausvakuutuksen korvauksiin hammashuollon kustannuksista silloin, kun hammassairauden hoito on välttämätöntä muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi tai sytostaatti- taikka sädehoidon vuoksi tarpeellista. Tarkoituksena on, että lokakuun 2002 alusta alkaen ikään rajattu oikeus hammashuollon korvauksiin poistuisi. Tämä merkitsisi sitä, että koko väestöllä olisi oikeus saada yhdenmukaisin perustein sairausvakuutuksesta korvausta hammashuollon kustannuksista.

Ehdotuksen mukaan toteutettuna hammashuollon keskimääräinen korvaustaso olisi noin 40 prosenttia hoidon kokonaiskustannuksista. Korvaustason tason ollessa mainitun suuruinen, sillä olisi taloudellista merkitystä korvausta saavalle. Korvaustaso vastaa lääkärinpalkkioissa, tutkimuksessa ja hoidossa sekä peruskorvattavissa lääkkeissä olevaa korvaustasoa. Lähtökohtana on pidetty sitä, että hammashoidon korvaustason tulisi olla sellainen, että sillä olisi myös taloudellista merkitystä korvausta saavalle.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveys-

ministeriössä virkatyönä. Valmisteluun ovat osallistuneet kansaneläkelaitos, Suomen kuntaliitto ja Suomen hammaslääkäriliitto ry.

5. Muut esitykseen vaikuttavat seikat

Esitys liittyy vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Tarkoituksenmukaista on, että yhteisistä varoista tuettua hammashuoltoa koskevat muutokset toteutetaan kunnallisessa hammashuollossa ja sairausvakuutusjärjestelmässä samanaikaisesti ja samansuuntaisesti. Ikään perustuvan rajoitteen vaiheittainen poistaminen on perusteltua toteuttaa molemmissa järjestelmissä. Uudistuksen vaiheittainen toteuttaminen antaa mahdollisuuden siihen, että kunnallisten hammashuoltopalvelujen kehittämisessä voidaan ottaa huomioon sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteilla olevasta suun terveydenhuollon kehittämissankkeesta saatavat tulokset.

Eduskunnalle annetaan tämän sairausvakuutuslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen kanssa samanaikaisesti hallituksen esitys kansanterveyslain muuttamisesta, joka koskee kunnallisen hammashuollon laajentamista. Kunnallista hammashuoltoa koskevat yksityiskohtaiset perustelut ja arviot esityksen vaikutuksista ovat kansanterveyslain muuttamisesta koskevassa hallituksen esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

5 §. Pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että myös hammashuoltoon liittyvistä matkakustannuksista säädettäisiin 5 §:ssä. Aikaisemmin hammashuollon matkakustannusten korvaamisesta on säädetty 5 b §:ssä.

Muutos on lakitekninen ja esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa hammashuollon matkakustannusten korvausperiaatteita. Vakuutetulla on oikeus saada hammashuoltoon liittyvistä tarpeellisista matkakustannuksistaan korvaus silloin, kun kysymys on sairausvakuutuksesta korvattavaan hammashuoltoon liittyvistä tarpeellisista matkakustannuksista.

5 b §. Pykälässä säädettäisiin niistä hammashuoltoon liittyvistä toimenpiteistä, joiden kustannuksista vakuutetulla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukainen korvaus. Korvattavat toimenpiteet vastaavat pääpiirteisään väliaikaisella lainsäädännöllä vuoden 2000 loppuun voimassa olevaa korvausjärjestelmää, joka on koskenut pääsääntöisesti vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneitä vakuutettuja.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään suun ja hampaiden tutkimuksen korvaamisesta. Vakuutetulla olisi oikeus saada yhdestä tutkimustoimenpiteestä korvausta kerran saman kalenterivuoden aikana.

Kohtaan sisältyy asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarkemmin määritellä sairausvakuutuksesta korvattavan hammaslääkärin suorittaman suun ja hampaiden tutkimuksen toimenpiteen sisällöstä.

Pykälän 2 ja 3 kohdassa säädetään hammaslääkärin suorittaman suun ja hampaiden hoidon korvaamisen laajuudesta. Proteettiset toimenpiteet ja hammastekniset kustannukset jäisivät korvausjärjestelmän ulkopuolelle. Oikomishoitoa korvattaisiin ehdotuksen mukaan kuten aikaisemminkin, kun oikomishoito on välttämätöntä muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi.

Pykälän 4 ja 5 kohdassa säädetään hammaslääkärin määräämien laboratorio- ja röntgentutkimusten sekä lääkkeiden korvaami-

sesta vakuutetuille. Korvaus suoritettaisiin sairausvakuutuslain yleisten periaatteiden mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuksen hammashuollon korvauksista ennen vuotta 1946 syntyneiden osalta. Kyseisille ikäryhmille hammashuollon kustannuksia korvattaisiin silloin, kun hammashuolto on välttämätöntä muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi tai sytostaattitai sädehoidon vuoksi tarpeellista. Korvauksia suoritettaisiin samassa laajuudessa kuin nykyisin väliaikaisen lainsäädännön perusteella.

7 §. Pykälä sisältää säännökset lääkärin ja hammaslääkärin perimän palkkion korvaamisesta. Ehdotuksen mukaan hammaslääkärin perimästä palkkiosta korvaus olisi aina 60 prosenttia enintään kansaneläkelaitoksen vahvistaman takson mukaisesta määrästä.

8 §. Pykälässä säädetään lääkärin tai hammaslääkärin samalla kertaa määräämän tutkimuksen ja hoidon kustannusten korvaamisesta. Lainkohdassa säädetty kiinteä markkamääräinen omavastuuosuus korotettaisiin ehdotuksen mukaan 70 markasta 80 markkaan.

10 §. Pykälässä säädetään vakuutetun oikeudesta saada sairausvakuutuslain mukainen korvaus sairauden hoidon edellyttämistä tarpeellisista matkakustannuksista sekä vakuutetun itsensä maksettavaksi jäävän kertaomavastuuosuuden ja vuotuisen omavastuuosuuden suuruudesta. Vakuutetun maksettavaksi jäävät kiinteät markkamääräiset omavastuuosuudet olisivat ehdotuksen mukaan vuoden 2001 alusta lukien 55 markkaa ja 1 100 markkaa.

2. Tarkemmat säännökset

Sairausvakuutusasetuksen (473/1963) 2 §:n 6 momentti on voimassa väliaikaisesti 31 päivään joulukuuta 2000 asti. Hammaslääkärin suorittaman tutkimuksen korvaamisesta on ehdotettujen lainmuutosten johdosta annettava asiaa koskeva uusi valtioneuvoston asetus.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001. Lain 5 b §:ää sovellettaisiin vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneisiin tammikuun 1 päivästä 2001 lukien ja vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneisiin vakuuttuihin 1 päivästä huhtikuuta 2001 alkaen.

4. Säättämisyjärjestys

Perustuslain 19 § :n 2 ja 3 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen johdosta.

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistetävä väestön terveyttä.

Ehdotetulla sairausvakuutuslain muutoksella tarkistettaisiin sairausvakuutuksesta korvattavien matkakustannusten sekä tutkimuksen ja hoidon omavastuuosuuksia sekä säädetäisiin sairausvakuutuksen hammashuollon korvausten vaiheittaisesta laajentamisesta. Ehdotettujen muutosten ei voida katsoa

merkitsevän perustuslaissa tarkoitetulle tavalla olennaista puuttumista perustuslaissa säädettyyn perustoimeentulon turvaan. Perustuslain säännöksen tarkoituksena ei ole turvata tavallisella lailla määriteltyjä yksittäisiä etuuksia tai tällaisten etuuksien tasoa sellaisenaan. Perustoimeentuloturvan riittävyttä arvioitaessa on merkitystä sillä, onko henkilöllä ottaen huomioon lakisääteiset turvajärjestelmät ja hänen tilanteensa, kuten esimerkiksi perhesuhteensa muutoin, kokonaisuutena arvioiden toimeentulon edellytykset huolimatta siitä, että hänen normaalit toimeentulonmahdollisuutensa ovat perustuslain säännöksessä tarkoitetun syyn vuoksi heikentyneet. Perustuslain 19 §:n 2 momentin vaatimuksia eivät vastaisi sellaiset lainsäädännölliset muutokset, jotka merkitsisivät olennaista puuttumista edellä tarkoitettuun tavoin suojattuun perustoimeentuloturvaan.

Esitys voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 5 §:n 1 momentin 4 kohta, 5 b ja 7 §, 8 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 496/1973, 5 b § laeissa 661/1985 ja 1714/1991, 7 § laissa 1409/1995, 8 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1714/1991 ja 10 §:n 1 momentti laissa 1644/1993, seuraavasti:

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään:

4) vakuutetun, lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön tämän lain mukaan korvattavan sairauden hoidosta aiheutuvat matkakustannukset.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi mitä 5 §:ssä säädetään:

1) hammaslääkärin suorittama suun ja hampaiden tutkimus enintään kerran kalenterivuodessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

2) hammaslääkärin suorittama suun ja hampaiden hoito, lukuun ottamatta proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia;

3) hammaslääkärin suorittama oikomishoito, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito;

4) hammaslääkärin määräämät 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa laitoksessa suoritettut laboratorio- ja röntgentutkimukset; ja

5) hammaslääkärin määräämät lääkkeet.

Mitä 1 momentissa säädetään hammashoidon korvaamisesta sairaanhoitona, sovelletaan ennen vuonna 1946 syntyneisiin vakuutettuihin vain silloin, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden

parantamiseksi välttämätön hoito tai säde- tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito.

Mitä tässä laissa muuten säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, noudatetaan soveltuvin osin, jollei jäljempänä toisin säädetä, myös 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun hammashoitoon.

7 §

Lääkärin tai hammaslääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri tai hammaslääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- ja röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus kuitenkin 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitusta lääkärin tai 5 b §:ssä tarkoitettusta hammaslääkärin samalla kertaa määräämästä tutkimuksesta tai hoidosta johtuvista kustannuksista taikka, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun taksan, tämän mukaisista määristä korvataan kolme neljännestä siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 80 markkaa. Mitä edellä säädetään sovelletaan myös silloin, kun lääkärin tai hammaslääkärin määräämän tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, missä laajuudessa sa-

malla kertaa määrätyt tutkimus- ja hoitotoimenpiteet korvataan saman määräyksen perusteella sekä mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määräytyiksi.

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammaslääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhden-suuntaiselta matkalta ylittävät 55 markkaa (*omavastuuosuus*), kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka. Tämä koskee myös lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tekemistä matkoista johtuneiden matkakustannusten

korvaamista. Jos vakuutetun tämän lain mukaan maksettavaksi jäävät enintään taksan mukaiset matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 1100 markkaa (*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuuosuuden ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan, kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Vuosina 1946—1955 syntyneillä henkilöillä ei kuitenkaan ole oikeutta saada hammashoidostaan sairausvakuutuslain 5 b §:ssä tarkoitettua korvausta ennen 1 päivää huhtikuuta 2001 annetusta hoidosta, ellei kyse ole muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämättömästä hoidosta tai säde- tai sytostaattihoidon takia tarpeellisesta hammashoidosta.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 5 §:n 1 momentin 4 kohta, 5 b ja 7 §, 8 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 496/1973, 5 b § laeissa 661/1985 ja 1714/1991, 7 § laissa 1409/1995, 8 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1714/1991 ja 10 §:n 1 momentti laissa 1644/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään:

4) lääkärin, asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön tai vakuutetun tämän lain mukaan korvattavan sairauden johdosta suorittamat matkakustannukset.

Ehdotus

5 §

Sairaanhoitona korvataan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään:

4) *vakuutetun*, lääkärin, *hammaslääkärin* tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön tämän lain mukaan korvattavan sairauden hoidosta aiheutuvat matkakustannukset.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty:

1) hammaslääkärin suorittama *järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava* suun ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomishoitoa;

2) hammaslääkärin määräämät 5 §:n 1 momentissa tarkoitettussa laitoksessa suoritettavat laboratorio- ja röntgentutkimukset;

3) hammaslääkärin määräämät lääkkeet; ja

4) hammaslääkärin, asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön tai vakuutetun 1-3 kohdassa tarkoitettuun hammashuoltoon liittyvät matkakustannukset.

5 b §

Sairaanhoitona korvataan sen lisäksi mitä 5 §:ssä säädetään:

1) hammaslääkärin suorittama suun ja hampaiden tutkimus *enintään kerran kalenterivuodessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään*.

2) hammaslääkärin suorittama suun ja hampaiden hoito, lukuun ottamatta *proteettisia toimenpiteitä ja hammasteknisiä kustannuksia*;

3) hammaslääkärin suorittama *oikomis-*hoito, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin *hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito*;

4) hammaslääkärin määräämät 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa suoritettavat laboratorio- ja röntgentutkimukset; ja

Mitä tässä laissa muutoin on säädetty sairaanhoidon korvaamisesta, noudatetaan soveltuvin osin, jollei jäljempänä toisin säädetä, myös 1 momentissa tarkoitettuun hammashuoltoon.

7 §

Lääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- ja röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus kuitenkin 8 §:n 1 momentin mukaisesti. *Hammaslääkärin 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettusta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 75 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 75 prosenttia taksan mukaisesta määrästä.*

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta lääkärin samalla kertaa määräämästä tutkimuksesta tai hoidosta johtuvista kustannuksista taikka, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun taksan, tämän mukaisista määristä korvataan kolme neljännessä siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 70 markkaa. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös silloin, kun lääkärin määräämän tutkimuksen on suorittanut tai hoidon antanut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Asetuksella säädetään, missä laajuudessa samalla kertaa määrätyt tutkimus- ja hoitoimenpiteet korvataan saman määräyksen

5) hammaslääkärin määräämät lääkkeet.

Mitä 1 momentissa säädetään hammashoidon korvaamisesta sairaanhoitona, sovelletaan ennen vuonna 1946 syntyneisiin vakuutettuihin vain silloin, kun kysymyksessä on muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämätön hoito tai säde- tai sytostaattihoidon takia tarpeellinen hammashoito.

Mitä tässä laissa muuten säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, noudatetaan soveltuvin osin, jollei jäljempänä toisin säädetä, myös 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun hammashuoltoon.

7 §

Lääkärin tai hammaslääkärin perimästä palkkiosta korvataan 60 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, 60 prosenttia taksan mukaisesta määrästä. Palkkiosta, jonka lääkäri tai hammaslääkäri on perinyt suorittamastaan laboratorio- ja röntgentutkimuksesta, suoritetaan korvaus kuitenkin 8 §:n 1 momentin mukaisesti.

8 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta lääkärin tai 5 b §:ssä tarkoitettusta hammaslääkärin samalla kertaa määräämästä tutkimuksesta tai hoidosta johtuvista kustannuksista taikka, jos ne ylittävät noudatettavaksi vahvistetun taksan, tämän mukaisista määristä korvataan kolme neljännessä siltä osin kuin kustannukset tai taksan mukaiset määrät yhteensä ylittävät 80 markkaa. Mitä edellä säädetään sovelletaan myös silloin, kun lääkärin tai hammaslääkärin määräämän tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut asianmukaisen ammattikoulutuksen saanut henkilö. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, missä laajuudessa samalla kertaa määrätyt

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

perusteella sekä mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määrätyiksi.

tutkimus- ja hoitotoimenpiteet korvataan saman määräyksen perusteella sekä mitkä tutkimus- ja hoitotoimenpiteet katsotaan korvausta laskettaessa samalla kertaa määrätyiksi.

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammaslääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 45 markkaa (omavastuuosuus), kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka. Tämä koskee myös lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehdyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän lain mukaan maksettavaksi jäävät enintään taksan mukaiset matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 900 markkaa (vuotuinen omavastuuosuus), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan, kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka.

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammaslääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 55 markkaa (omavastuuosuus), kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka. Tämä koskee myös lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse *tekemistä* matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän lain mukaan maksettavaksi jäävät enintään taksan mukaiset matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 1100 markkaa (vuotuinen omavastuuosuus), vuotuisen omavastuuosuuden ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan, kuitenkin enintään vahvistetun taksan määrään saakka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Vuosina 1946—1955 syntyneillä henkilöillä ei kuitenkaan ole oikeutta saada hammashoidostaan sairausvakuutuslain 5 b §:ssä tarkoitettua korvausta ennen 1 päivää huhtikuuta 2001 annetusta hoidosta, ellei kyse ole muun sairauden kuin hammassairauden parantamiseksi välttämättömästä hoidosta tai säde- tai sytostaattihoidon taikia tarpeellisesta hammashoidosta.

